

Popularnonaukowe streszczenie projektu

Celem projektu badawczego zatytułowanego „U źródeł niemieckiego liberalizmu: państwo w myśli Roberta von Mohla” jest analiza pojmowania państwa w myśli XIX-wiecznego, liberalnego, niemieckiego uczonego, Roberta von Mohla, uważanego za jednego z prekursorów idei państwa prawnego, socjalnego państwa prawnego oraz społecznej gospodarki rynkowej. Zadaniem podejmowanego projektu jest dostarczenie nauce polskiej opracowania monograficznego, stanowiącego syntezę, opis i analizę pojmowania państwa w myśli jednego z najbardziej prominentnych myślicieli i polityków, niemieckiego wczesnego liberalizmu. Z uwagi na brak w nauce polskiej opracowania tego typu, realizacja projektu wypełni niewątpliwą lukę. Dla nauki niemieckiej natomiast, wyniki projektu będą stanowić świeże i wszechstronne spojrzenie na myśl państwową Roberta von Mohla z perspektywy zagranicznej.

Dla zrealizowania głównego celu projektu podjęte zostaną zadania badawcze polegające na analizie sytuacji politycznej i społecznej obszaru niemieckiego w pierwszej połowie XIX wieku. Opiszona zostanie również biografia liberalnego Niemca oraz ukazany zostanie zarys poglądów na państwo innych, współczesnych mu uczonych. Analizie poddane zostanie pojmowanie państwa ze strony metodologicznej oraz koncepcja celów i sfer życia ludzkiego. Zbadane zostanie ogólne postrzeganie państwa, relacji z ludnością je zamieszkującą oraz poszczególnych jego typów. Kluczowym zadaniem badawczym będzie analiza głównego „punktu ciężkości nauki” von Mohla czyli państwa prawnego, jego genezy oraz formalnego i materialnego aspektu. Działanie to wzbogacone zostanie o analizę działania administracji w państwie. Proces badawczy uzupełni analiza problemu władzy w państwie, jej jednolitości oraz systemu reprezentacyjnego.

Wszystkie powyższe zadania badawcze mają na celu nie tylko prezentację myśli państwowej Roberta von Mohla ale i umieszczenie jego poglądów na mapie ideowej ówczesnych Niemiec. Badania mieć będą również charakter współczesny, gdyż podjęta zostanie próba wykazania podobieństw i różnic między dzisiejszym postrzeganiem państwa prawnego i jego działalności, z tym co na ten temat sądził von Mohl. Jest to zadanie szczególnie ważne w kontekście związków koncepcji von Mohla z klauzulami socjalnego państwa prawnego oraz demokratycznego państwa prawnego funkcjonującymi w systemach prawnych i politycznych dzisiejszej Polski, Niemiec i innych państw europejskich.